

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2002-03-07

Närvarande: f.d. hovrättspresidenten Bo Broomé, justitierådet Nina Pripp, regeringsrådet Göran Schäder.

Enligt en lagrådsremiss den 21 februari 2002 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Catharina Nordlander och kammarrättsassessorn Maria Braun.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Remissförslaget avser en lag i raden av speciallagar i förhållande till personuppgiftslagen och syftar till att komplettera och i vissa delar ersätta den lagen. Det upptar i vissa delar bestämmelser som är likartade med dem som återfinns i dessa redan beslutade lagar.

4 §

Enligt förslaget skall personuppgifter få behandlas bl.a. om det behövs enligt en överenskommelse den 6 mars 1982 om en gemensam nordisk arbetsmarknad. Detta innebär att den nämnda överenskommelsen skall tillämpas av svenska myndigheter och således att den blir en del av svensk rätt.

Om det i en författning föreskrivs att en internationell överenskommelse skall gälla som svensk rätt, skall överenskommelsen enligt 14 § lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar kungöras på samma sätt som författningen. Om det är lämpligare får regeringen dock bestämma att överenskommelsen i stället skall kungöras på något annat sätt. Var kungörandet i sådana fall sker skall ges till känna i den författningssamling där författningen har kungjorts.

Vid föredragningen har upplysts att den nordiska överenskommelsen inte tidigare inkorporerats i svensk rätt. Om detta inte sker genom att överenskommelsen fogas som bilaga till den nu aktuella lagen måste, i enlighet med vad som tidigare anförts, en upplysning om var överenskommelsen istället har kungjorts lämnas i samband med kungörandet av lagen.

8 §

Enligt 8 och 9 §§ i remissförslaget får Arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna i princip behandla alla slag av känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen i ärendehandläggningen, så länge det inte är fråga om behandling i en arbetsmarknadspolitisk databas, alltså vad som närmast svarar mot ett register i hittillsvarande reglering på området. Det kan emellertid ifrågasättas om det är förenligt med integritetsskyddet och, å andra sidan, påkallat av behovet, att behandling, om än på ett begränsat område, alls skall få ske i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten av personuppgifter som avses i 13 § första stycket b) eller c) personuppgiftslagen, dvs. av uppgifter som avslöjar politiska åsikter eller religiös eller filosofisk övertygelse. Då det emellertid inte helt kan uteslutas att en sådan behandling är försvarlig, t.ex. i anslutning till

utifrån lämnade uppgifter, vill Lagrådet inte motsätta sig den föreslagna regleringen men vill dock förutsätta att regeringen utnyttjar den i 6 § angivna befogenheten att meddela föreskrifter om vilka personuppgifter som får behandlas för ett visst ändamål, till att ange bestämda restriktioner för en behandling av särskilt de nämnda, känsliga uppgifterna.

9 §

Enligt andra stycket krävs skriftligt samtycke från en enskild för att vissa känsliga och ömtåliga personuppgifter om honom skall få behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. Ett sådant samtycke bör få återkallas, enligt vad som i liknande fall är föreskrivet i 12 § personuppgiftslagen. Lagrådet föreslår att paragrafen avslutas med följande mening: ”Angående återkallelse av ett sådant samtycke gäller vad som föreskrivs i 12 § första stycket personuppgiftslagen (1998:204)”.

13 §

I 11-13 §§ ges bestämmelser om möjligheten för myndigheter och enskilda att få tillgång till uppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas. Av 11 och 12 §§ följer att ett antal namngivna myndigheter kan ha direktåtkomst till personuppgifter i en sådan bas, medan enskilda enligt 13 § kan få uppgifter i basen utlämnade till sig på medium för automatiserad behandling endast om regeringen meddelat föreskrifter om det. Som uttalats i prop. 2000/01:33 s. 111 kan det i vissa fall vara svårt att dra en gräns mellan direktåtkomst och andra former av utlämnande. Någon i lag lämnad definition av termen ”direktåtkomst” finns inte i gällande registerförfattningar och har inte heller föreslagits nu. Innebörden har dock kommenterats i avsnitt 5.8. Det sägs där att direktåtkomst innebär att den som använder ett register på egen

hand kan söka i detta och få svar på frågor, dock utan att själv kunna bearbeta eller på annat sätt påverka innehållet. Åtkomsten kan också ge användaren en möjlighet att hämta hem informationen till sitt eget system och bearbeta den där. Vidare sägs att direktåtkomst traditionellt sett ansetts innebära att uppgifter lämnas ut utan att den utlämnande myndigheten eller det utlämnande organet i det enskilda fallet har kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut.

Att enskilda inte skall kunna få direktåtkomst till uppgifter i en databas av nu aktuellt slag följer av den föreslagna regleringen i 11 – 13 §§. Föreskrifterna i 13 § om utlämnande till enskild på medium för automatiserad behandling får förstås så att det för regeringens föreskrifter krävs att myndigheten i det enskilda fallet skall ha kontroll över både de uppgifter som lämnas ut och till vem de lämnas. Även med denna utgångspunkt torde gränsdragningsproblem kunna uppstå. Något hinder bör dock inte föreligga mot att t.ex. en enskild även i fortsättningen skall kunna få möjlighet att i samband med besök hos arbetsförmedlingen få uppgift via en terminal om lediga platser. Däremot torde regleringen inte ge utrymme för föreskrifter som ger enskilda direkt tillgång till uppgifter via Internet (jfr SOU 1999:105 s. 264 ff.).

14 §

Lagrådet förordar att paragrafen förenklas och ges en annan redaktionell utformning. Något hinder bör sålunda inte föreligga att första och sista styckena förs samman till en bestämmelse enligt vilken befogenhet att begränsa sökuppgifterna tillkommer regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Det kan här inflikas att denna befogenhet stöds på 8 kap. 13 § första stycket 2 och tredje stycket regeringsformen. Vidare bör andra meningen i nuvarande

första stycket föras samman med andra stycket till ett stycke. Härfter skulle paragrafen få följande lydelse.

”Sådana känsliga personuppgifter --- inte användas som sökbegrepp. Uppgift om kod för arbetshandikapp får dock användas som sökbegrepp för att underlätta förmedlingen av arbete åt arbetshandikappade samt för att framställa avidentifierad statistik.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.”